

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI
O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
JIZZAX FILIALI

KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK TEXNOLOGIYALARI

XALQARO ILMIY-TEXNIK
ANJUMAN MATERIALLARI

TO'PLAMI
2-QISM

26-27-SENTABR
2025-YIL

Google
Scholar

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK
TEXNOLOGIYALARI**

mavzusidagi Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami
(2025-yil 26-27-sentabr)
2-QISM

JIZZAX-2025

Kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari. Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to'plami – Jizzax: O'zMU Jizzax filiali, 2025-yil 26-27-sentabr. 368-bet.

Xalqaro miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globalashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur'atlar bilan rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e'tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarini qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma'ruza tezlari to'plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo'nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o'qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas'ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay'ati a'zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O'ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo'rayev M.M.

Mazkur to'plamga kiritilgan ma'ruza tezlilarining mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va me'yoriy hujjatlarning to'g'riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

TURIZM SOHASIDA AHOLI BANDLIGINI VA DAROMADLARINI OSHIRISHNI RAG‘BATLANTIRISH YO‘LLARI

**Ergasheva Nafisa Baxriddinovna,
Xabibullayeva Dilshoda Ilyos qizi**
O‘zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali

Annotatsiya: Maqolada O‘zbekistonda turizm sohasining rivojlanishi va uning aholi bandligi hamda daromadlariga ta’siri keng yoritilgan. Shuningdek, turizmni rivojlantirishga doir davlat dasturlari, xalqaro tajribalar hamda sohada erishilgan natijalar tahlil qilinib, sohaga oid istiqboldagi vazifalar belgilab berilgan.

Kalit so‘zlar: Turizm, iqtisodiyot, bandlik, daromad, xizmat ko‘rsatish sohasi, investitsiya, infratuzilma, hunarmandchilik.

O‘zbekiston iqtisodiyotida turizm sohasi tobora muhim ahamiyat kasb etib bormoqda. Bugungi kunda mamlakatimizning boy tarixiy-madaniy merosi, qadimiy shaharlari va betakror tabiiy manzaralari xorijiy va mahalliy sayyohlarni jalb qilmoqda. Shu bilan birga, turizm sohasi nafaqat milliy iqtisodiyotga valyuta tushumlarini olib keluvchi tarmoq, balki aholi bandligini ta’minlash va ularning daromadlarini oshirishning muhim manbaiga aylanmoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev o‘z chiqishlarida ham turizmni O‘zbekiston iqtisodiyotining “drayver sohasi” sifatida e’tirof etib, bu yo‘nalishda keng ko‘lamli islohotlarni amalga oshirish zarurligini ta’kidlab kelmoqda [1].

Statistik ma’lumotlarga ko‘ra, 2023 yilda O‘zbekistonga kelgan xorijiy sayyohlar soni 6,6 million nafardan ortiqni tashkil etib, 2019 yildagi ko‘rsatkichlarga yaqinlashdi. 2024 yil prognozlariga ko‘ra, ushbu ko‘rsatkich 7,5–8 million nafarga yetishi kutilmoqda [2]. Bu esa xizmat ko‘rsatish sohasi va turizm bilan bog‘liq yuzlab yo‘nalishlarda yangi ish o‘rinlarining yaratilishini ta’minlaydi. Shu bilan birga, ichki turizm ham sezilarli o‘sish kuzatilmoqda. Masalan, 2023 yilda ichki turistik sayohatlar soni 12 milliondan oshdi va bu ko‘rsatkich yil sayin ortib bormoqda. Ichki turizmning rivojlanishi hududlarda aholining bandligi va daromadlarining oshishiga bevosita ta’sir ko‘rsatmoqda. Turizm sohasi o‘zining ko‘p tarmoqli xususiyatiga ega. U nafaqat mehmonxonalar, restoranlar, transport va gidlik xizmatlarini rivojlantiradi, balki hunarmandchilik, xalq amaliy san’ati, milliy taomlar tayyorlash, qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini yetkazib berish kabi qo‘shimcha yo‘nalishlarga ham katta talabni yuzaga keltiradi [3]. Bu esa qishloq joylarda ham bandlikni ta’minlashda samarali mexanizm bo‘lib xizmat qiladi. Masalan, Buxoro va Xiva shaharlarida turistik mavsum davrida minglab hunarmandlar o‘z mahsulotlarini sayyohlarga taklif etib, oilaviy daromadlarini sezilarli darajada oshirib kelmoqda. Samarqandda esa xalqaro miqyosdagi yirik tadbirlar, jumladan, “Sharq taronalari” festivali tufayli mahalliy tadbirkorlar yil davomida katta foyda ko‘rmoqda. Turizm sohasi orqali aholining daromadlarini oshirish masalasi ham dolzarbdir. Xalqaro tajribaga ko‘ra, turizm iqtisodiy o‘sishning “multiplikativ effekti”ni ta’minlaydi. Ya’ni, turizm sohasi rivojlansa, unga bog‘liq boshqa sohalar ham tez sur’atlarda rivojlanadi. O‘zbekistonda

2023 yilda turizm eksporti hajmi 1,7 milliard AQSh dollarini tashkil etdi va bu ko'rsatkich mamlakat yalpi ichki mahsulotida muhim o'rinni egallaydi [4]. Shu bilan birga, ichki turizmning rivojlanishi ham aholi daromadlarini ko'paytirmoqda. Masalan, Farg'ona vodiysida "eko-turizm" yo'nalishida tashkil etilgan oilaviy mehmon uylari orqali yuzlab fuqarolar qo'shimcha daromad topib kelmoqda.

Davlat tomonidan turizmni rag'batlantirish maqsadida qator huquqiy me'yoriy hujjatlar qabul qilingan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yilgi "Turizm sohasini jadal rivojlantirish chora tadbirlari to'g'risida"gi qarorida sohaga xorijiy investitsiyalarni keng jalb qilish, turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish va yangi xizmat turlarini joriy etish belgilab berilgan [5]. Bundan tashqari, 2022–2026 yillarda turizmni rivojlantirish konsepsiyasi doirasida mamlakatda yuzlab yangi mehmonxonalar qurilishi, transport-logistika tizimini takomillashtirish, xalqaro aviayollar bilan hamkorlikni kuchaytirish kabi muhim vazifalar belgilandi. Turizm sohasi rivojlanishi hududlarda ham sezilarli natijalar bermoqda. Masalan, Qashqadaryo va Surxondaryo viloyatlarida tarixiy yodgorliklar va tabiiy maskanlarni sayyohlar uchun ochib berish hisobiga yangi turistik yo'nalishlar shakllanmoqda. Natijada, ushbu hududlarda minglab mahalliy aholi transport, oziq ovqat, qo'llanma xizmatlari va hunarmandchilik orqali daromad topmoqda. Xorazm viloyatida esa xalqaro miqyosda keng targ'ib qilinayotgan "Ichon qal'a" majmuasi tufayli turizm sohasi yil sayin kengayib, yangi ish o'rinlari yaratilmoqda.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, turizmni samarali rivojlantirish uchun davlat va xususiy sektor o'rtasida mustahkam hamkorlik zarur. Misol uchun, Turkiya va Ispaniya tajribasida davlat turizm sohasida strategik dasturlarni ishlab chiqadi, ammo asosiy xizmatlar xususiy sektor tomonidan taqdim etiladi. O'zbekistonda ham so'nggi yillarda turizmni rivojlantirishda davlat-xususiy sheriklik loyihalari keng yo'lga qo'yilmoqda. Bu esa sohaga investitsiyalarni ko'paytirib, aholining bandligini ta'minlashda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, turizm sohasi O'zbekiston iqtisodiyotining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, u nafaqat mamlakatning xalqaro nufuzini oshiradi, balki aholi bandligi va daromadlarini ko'paytirishda ham katta ahamiyat kasb etadi. Shu bois turizm infratuzilmasini rivojlantirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, hududlarning o'ziga xos imkoniyatlarini to'liq ishga solish, ichki turizmni kengaytirish kelgusida mamlakat taraqqiyotini jadallashtirishning muhim omili bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
2. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. "O'zbekiston turizm ko'rsatkichlari – 2023". Toshkent, 2024.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Turizm sohasini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. – Toshkent, 2019.
4. UNWTO. World Tourism Barometer. – Madrid, 2024.
5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "2022–2026 yillarda turizmni rivojlantirish konsepsiyasi" to'g'risidagi qarori. – Toshkent, 2022.